

gospodarske, obrtniške in narodne.

zhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 20. junija 1877.

O b s e g: Domovina pričakuje od vas, da vsak njen sin bode storil svojo dolžnost! — Poduki, kako se vesti na dan volitve poslancev v deželni zbor. — Ali veljá postava ali pa le viši ukaz? — Klic Koroških in Štajarskih rodoljubov rodoljubom Kranjskim! — Ali bo kaj ali ne bo nič z odpustom davka, če kmete nesreče na polji zadenejo? — Delitev kenjskih premij na Kranjskem. — Če dimniki dobro ne vlečejo. — Kako cesarske gosposke včasih postavijo krivo razlagajo. — Gospodarske novice. — Angora. (Dalje.) — Magjari leta 1848. in 1849. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Domovina pričakuje od Vas,

da bode vsak njen sin storil svojo dolžnost!

S samim tem klicem je nekdanji vojskovodja Nelson svojo pomorsko armado navdušil tako, da je v hudem boju slavno zmagala.

Ta klic ponavljamo zdaj pri volitvah mi rodoljubom na Kranjskem. Domovina pričakuje od Vas, da vsak volilec, ki voli ta mesec volilne moŹe, prihodnji mesec pa poslance, bode storil dolžnost svojo.

To je zdaj vsacemu sveta dolžnost, kajti z besedo in po pismih se nam iz deŹele naznanjuje, kako nasprotniki naŹi na vse kriplje, z besedo in pisanimi in tiskanimi listki, katerim je ime „Kmetje“, z najgrjimi sredstvi obrekovanja noĉ in dan delajo na to, da bi nevedne ljudi vjeli na svoje limanice, to je, da bi v njihovem smislu volili. Napisali bi lahko po imenih celi ta list, pa kaj, ko se je bati, da potem ne pride v VaŹe roke; zato Vas opozorujemo le s kratko besedo na krive preroke, katerih polna je tudi danes cela Kranjska, Źe najveĉ pa dolenjska stran. Zato ĉujte, da Vas sovraŹnik ne prekan!

ĉujte pa tudi na to, da Vas, katerim so mile domaĉe svetinje, ne pride premalo na mesto, kjer se bodo volili volilni moŹje ali poslanci, nasprotnikov naŹih pa veĉ, in da tako ti zmagajo, Vi pa propadete. Vedite, da en sam glas vĉasih odloĉuje!

SkuŹnje uĉijo, da se Źalibog veĉkrat Źe sliŹi nemarna beseda: „E, kaj bom hodil? kaj se bom tamkaj priĉkal in prepiral? bodo Źe drugi opravili.“ Res, dragi prijatelj, da bodo volitev opravili tudi brez tebe, pa prav lahko v tvojo Źkodo, sramoto in nesreĉo. Zastonj se po volitvi praskaŹ za uŹesmi, zastonj toŹiŹ in zdi-hujeŹ, zastonj mrmraŹ zoper nove postave, nove davke in nove butare. Ko bi bil delal na to, da se pravi volilni moŹje in pravi poslanci volijo, ko bi bil Źel sam k volitvi, drugaĉe bi se bilo morebiti zasukalo!

Ĉe Źene in gospodinje vidijo, da so moŹje neĉimurni in zanemarjajo svojo pravico in dolžnost, naj jih one opominjajo, da storijo svojo dolžnost. Slavno-znan je — tako beremo v „polit. kateh. slov.“ — po celem svetu iskren katoliĉan O'Connell, ki je neumorno delal in neprestraŹeno agitoval zato, da bi katoliĉani na AngleŹkem zadobili tudi svoje pravice. PriŹel je ĉas

volitve. Nek fuŹinar je Źugal svojim delavcem, kakor se to veĉkrat godi, da vsak, kdor voli O'Connell, pride ob sluŹbo in kruh. Nek ubog delavec, oĉe veĉ majhnih otrok, je omahoval in se bal voliti. Njegova Źena, vnet katoliĉanka, to vidi, prime moŹa za roko, mu mlo v oĉi pogleda in pravi: „ljubi moj! spominjaj se Boga in domovine, pa idi voliti.“ In Źel je moŹ, pa izvoljen je bil O'Connell.

Zato tudi Vi, ki imate pravico, da smete voliti, zavedite se te imenitne in ĉastne pravice, pa svete dolžnosti, pojte vsi voliti, naj je blizo ali daleĉ, deŹ ali solnce. Stojte pri volitvi trdni kakor skale naŹih velikanskih gorá in glasujte tako, da Vas bode domovina vesela — za volilne moŹe izberite si in volite take, na katere se morete popolnoma zanesti, da bodo, ko pride ĉas volitve poslancev, volili tiste poslance, ki jim jih bode, po zasliŹanji rodoljubov iz vseh okrajev deŹele, ob pravem ĉasu naznanil glavni volilni odbor Ljubljanski, ki si je soglasno za naĉelnika izbral gosp. dr. Jan. Bleiweisa, in s tem naznanje dal, da v odboru so vsi rodoljubi enih misli — Slovenci.

Poduki, kako se vesti na dan volitve poslancev v deželni zbor.

Po dovrŹenih volitvah volilnih moŹ pridejo prve dni prihodnjega meseca julija volitve poslancev na dnevni red. Ker „Novice“ do onega ĉasa le Źe dvakrat pridejo na svitlo, tedaj treba, da Źe danes moŹem, ki bodo one dni Źli poslance voliti, in pa rodoljubom, ki te moŹe poduĉujejo, damo poduk, kako se imajo pri volitvah vesti.

1. Vsak volilec, kedar pojde poslance voliti, naj vzame svojo izkaznico (legitimacijo) seboj. Ako bi jo po kakem nakljuĉji zgubil, naj se oglasi Źe pred volitvijo pri c. k. okrajni gospodski, katera jo je izdala, za drugo.

2. Vsak volilec mora sam voliti priti, in ne sme koga drugega namesti sebe poslati. Od tega so vendar s pogledom na ŹŹ. 4., 5. in 6. obĉinskega volitvenika za mesta in trge zunaj Ljubljane in za deŹelo ti-le izjemki:

a) Nesamostojni ljudje, ki pa imajo pravico voliti, to je, ki dotiĉni znesek direktnega davka plaĉu-

jejo, volijo po svojih postavnih zastopnikih, tedaj pod jerobstvom in pod skrbstvom stoječi po svojih jerobih in skrbnikih. Imé jerobovo ali skrbnikovo se postavi tudi v glasovni imenik.

b) Tudi samostojne ženske morajo same voliti; le zakonskim ženam je dopuščeno, da volijo po svojih možéh.

c) Za skupščine (korporacije), društva in družbe volijo tisti, ki jih po postavi zastopajo, ali pa tisti, katere ti zastopniki pooblastijo. Ako je kdo od več korporacij ali društev zastopnik, sme toliko glasov oddati, kolikor korporacij ali društev namestuje. Pooblastil pa ne sme nihče več, ko eno samo sprejeti. Imé zastopnikovo in pooblaščenčevo pride v glasovni imenik in pooblastilo se zapisniku predloži.

Ako je kdo zastopnik od kake korporacije, na pr. cerkve itd., pa ima ob enem tudi še sam svoje posebno posestvo, od katerega toliko davka plačuje, da ima volilno pravico, sme dva glasova oddati.

Kdo voli za cerkve in ubožne kase, ako toliko davka plačujejo, kar ga je treba za volilno pravico? — Tisti, ki jih po postavi zastopa, to je, cerkveni predstojnik (župnik ali fajmošter) ali kogar on za to pooblasti.

Ali tiste korporacije (cerkve itd.), ki imajo državne ali deželne obligacije, od katerih s tem plačujejo davek, da se jim 21%, dotično 10% od kupona utrjuje, imajo volilno pravico, če plačujejo, kar je za njo treba? Mi mislimo, da, — ker postava ta odbitek od kupona izrekoma davek in sicer davek od prihodka imenuje. Da pa ta pravica obvelja, je neobhodno potreba, da je korporacija med občinske volilce (v volilski imenik) vpisana. Ako se to do zdaj še ni zgodilo, naj se ta vpis pri županstvu, kateremu korporacija podpada, brž zahteva (reklamira), in potem skrbi, da popravek pride tudi v volilski imenik, ki se napravi za deželne volitve. Ako županstvo vpis odreče, gre pritožba do c. kr. okrajnega glavarstva.

Reklamacija naj se brž ko brž zgodi, da se pred volitvijo deželnega poslanca dožene.

To, dragi domorodci, priporočamo vaši pazljivosti in vaši skrbi.

Postava mora veljati, ne pa kaka druga brklarija, naj pride od kodar koli!

Ali velja postava ali pa le viši ukaz?

Tako smo se vprašali, ko smo v roke dobili dopis nekega c. kr. okrajnega glavarstva, v katerem se nekemu mestnemu županu povrača imenik volilcev z naročilom, naj ga prenaredi zato, ker se „po višem ukazu“ (über höhere Anordnung)

tretjina (Drittelzuschlag) direktnega davka

ne sme prištevati k davkom, ampak je le davkova priklada.

Nam, ki postave precej poznamo, se ta „viši ukaz“, na katerega se c. kr. okrajno glavarstvo sklicuje, ni postaven zdel, zato je smotrno brž v roke vzeli finančno postavo od 29. decembra 1876. števil. 141 in ondi smo našli v izvirnem jeziku v členu IV. lit. a) b) zapisano to-le:

a) Bei der Grundsteuer und der Hauszinssteuer ist nebst dem Ordinarium und dem die Einkommensteuer vertretenden Eindrittelzuschusse ein ausserordentlicher Zuschlag mit einem Drittel des Ordinariums einzuheben; b) bei der Hausklassensteuer ist nebst dem Ordinarium und dem die Einkommen-

steuer vertretenden Eindrittel-Zuschusse ein ausserordentlicher Zuschlag im Betrage des Ordinariums einzuheben.“

Ker pa včas postave, kakor naši bralci v današnjem listu na strani 197. pod napisom „Ali bo kaj ali ne bo nič z odpustom davka, če kmetovalce nesreče na polji zadenejo?“ beró, ena gospóška tako, druga drugač tolmači, šli smo po telegrafu kar naravnost na Dunaj prašati: ali od ondi izvira „die höhere Anordnung“, da se ima finančna postava takó tolmačiti, kakor je navedeno c. kr. okrajno glavarstvo velélo prenarediti volilnik in po takem izbrisati več volilcev, kateri bi, ako bi se njihovemu davku ne smel prištevati tretjinski znesek kot pravi davek, zgubili volilno pravico.

In došel nam je odgovor, da na Dunaji na višem mestu ni nič znano o navedeni „höhere Anordnung“, ki bi finančno postavo drugače tolmačila kakor je jasna po besedah njenih.

Po takem velja postava, po kateri se ima pravim rednim davkom vštevati tretjinski znesek (Drittelzuschlag) in vsak župan ima pravico in celó dolžnost braniti postavo in rekurirati in protestirati zoper vsakoršno drugo tolmačenje postave.

Naj te opomnje ne prezre noben župan, če morebiti kak volilec ni tretjinskega zneska vštel v skupni znesek svojega davka, ali pa če se kakemu županu ukazuje, da mora iz volitvenika izbrisati volilce, ki so v svoto svojega davka po pravici všteli tretjinski znesek (Drittelzuschlag).

Pozor tedaj, župani!

Klic Koroških in Štajarskih rodoljubov rodoljubom Kranjskim!

Iz prijateljskih pisem, ki jih dobivamo od Koroških in Štajarskih Slovencev, povzamemo sledeče vrstice:

Izenadila nas je novica, da je Vaš deželni zbor zdaj že razpuščen, ko je meseca aprila zadnji deželni zbor vse v red spravil in celó deželni proračun za leto 1878. že izgotovil. Spolnilo se je tedaj Vestenekovo preokovanje, da zadnja ura bide narodnjakom Kranjskim.

Kakor nas je pa ta novica osupnila, tako nas z veseljem navdaja berilo v Vaših časnikih, da po kmetih, mestih in trgih nevtrudljivo delajo rodoljubi na to, da pravična domača reč zmaga. Naj bi pravični Bog blagoslovil Vaše delo! To je iskrena želja bratov Vaših na Koroškem in Štajarskem. Naj Vas v težavnem delu navdušuje ozir na nas, ki Vam kaže, kakor ste iz obravnave deželnih naših zborov očitno videli, kakošna se nam slovenskim revčekom godí tû, kjer smo v manjšini. Vsaj vse veste, ker ste vse brali, zato ni Vam treba drugega več reči, kakor to: v mislih na nas idite v volilni boj, da si priborite zmago!

Gospodarske stvari.

Ali bo kaj ali ne bo nič z odpustom davka, če kmetovalce nesreče na polji zadenejo?

Družba kmetijska Koroška se je 11. aprila lanskega leta obrnila do sl. ministerstva kmetijstva, naj bi blagovolilo pomagati, da se davek odpusti takim zemljiščem, ki so po zimski pozebljini škodo trpeli. Ministerstvo kmetijstva je to prošnjo družbe kmetijske c. kr. finančnemu ministerstvu v prevdarek priporočilo, katero pa je ni vslišalo ter letos 27. marca med drugim tako-le odgovorilo: